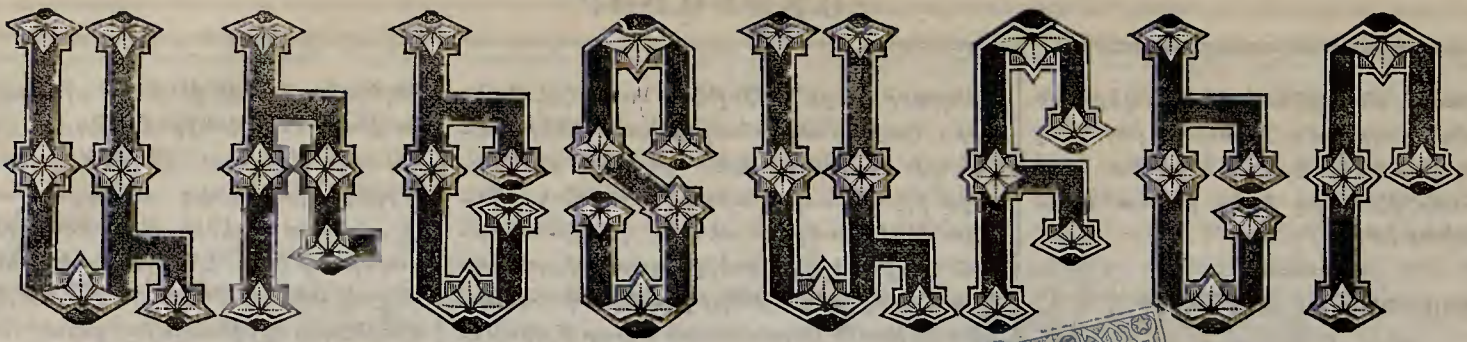

ՈՒՄՈՒՐ Ը ՏԻՆԻՅԷ

ԻԼՄԻՅԷ, ՊԵՅԹԻՅԷ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻՅԷՅԷ ՏԱԽԻ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ՃԻԼՏ 36.

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 23, 1893.

Ն. 51

ՄԵՎԱՏՏ Ը ՄԻՆՏԵՐԻՅԷ

	Սահիֆէ
Միւսմանամ Տէրիւ, Մուսալէնէթ Էյլէ . . .	401
Քեանչքի Եօլու Պիլէ Իտիմ	401
Մուսալիլէրէ ճէվապար	402
Թումաս Էտիսընըն Հալլ Էտէճէյի Մէսէ	403
Էլէր	403
Էսքի Վէ Եէնի Տէշնէլէք	404
Թապիսթ Մուսալիլ Ի Էյլլէ Տէր	404
Մուհաբբէրաթ	—
Հոյաթ Ը Ընհանէյէ Եաթու Էօմի Ի Աթի	405
Սաֆաթ	405
Սիստէ Մէտէրէթպաիշ Պէր Քէյֆէյէթ	406
Քիւրտիսթանտաքի Պէշաբէթ Իշի Իշի	—
Վէրիլէն Իսնէլէր	406
Շույուլաթ Ը Սիյասիլ	407
Սարրաֆէյէ	408

ԱԻԵՏԱՐԵՐ ԶԵՐ ԶԱՅՐԱ ՃԱՄԱ ԿՐԵԿՍԻ ԿԻՆԻՆ ԸՆԴՐ ՕՐԱՆՈՒՐ :

Մեմալիքի Շահանէ վի տիյար Ե ԿճԿալիյի Իջիւն սեմէլիյի պէր վեմի փէշի 1 1/2, վի ալլը ալլը 3/4 Մեմիտիյի, վի պիւր Ընս-խէսի 30 փարա օլուպ, փօսթա Իւնթէքի քա-րաճըմըզա տիտ տիւր :

Ղազէրալա տէր օլուսմազ Իւզրէ քանի-րաք, վի ապօնէ Էազըմազ վի փօսթալա տիտ մեմալա Իջիւն մէքրուպ վի ազգէ Իս-քանայօլուս Ամէրիքան Խանընուս Մր. Հ. Ս. Պարնըմ Խամիկէ կեօնուքիլիմէլի տիւր :

Ամէրիքան Միտիճէրէրի Շիւքէթի Թարաֆընտան, ՍԱՀԻՊ Ի ՍԹԻՅԱՐ, Հ. Ք. ԿՐԻՆ, ՄԻՆԵԼԻՅ, Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ

ՄԻՆՄԱՆԱԹ ՏԵՅԻԼ, ՄՈՒԱՎԵՆԷԹ ԵՅԻԷ

«Փէտէրիմն խանէսինտէ պիր վաի-ղէ տաիր ըրայէթսիլ Էալսուս ինսա-նիյէթէ մուղայիր պիր սէօղ սէօլլէնտի-յինի ապա Իշիթմէմիլիմ տիր :» Իշիթէ կէ-չէնէրտէ կէնճ պիր դատըն պէօլլէ սէօլ-լէյօր իտի : Մէրդուլմէ պու սէօլլիւ իլէ քէնտի վալիտէյնի հազդընտա փէք պէօ-յիւք պիր մէտհիյէտէ պուլունմըշ, վէ պու մէմէթէթին հէր պիր խրիսթիյան իսա-նէսինտէ պուլունմաթը վաճիպ վէ ճաիլ օլան պիր հալը իզան էթմիլ տիր :

Ալիլադճա այպ ու գուսուրլար վէ սիյ-րէթճէ դարարըզըզլար վար տըր : Լա-քին չօղ քիմնէլէր հապպէյի դուպպէ Էտէրէք, ճիւլի գուսուրլարը տաղ դա-տար պէօլլիւ օլան ֆէնալըզլար սըրա-սընա դօրլար : Վաիլլէրին նամուս ու իթիպարընը փէրվաթըզա գըրմադ, զէ-մանէմիլին էն պէօլլիւ կիւնահլարընտան պիրի տիր : Անա պիւլլէրճէ Էալլարտան

զէհիլլի օղլար աթըրըր : Պիր վաիլին սէրմայէսի քէնտիսինն չէօհրէթ ու ի-թիպարը տըր : Շէօհրէթ ու իթիպար անըն հէր չէյի տէմէք տիր : Անըն նամ ու իթիպարընը պօղմադտան իսէ, իսա-նէսինի Էազսան պին դաթ էյի Էտէրսին :

Յարաղա օ սէնին ալէյլինտէ պու վէճհլէ մուսմէլէ էթտիլինտէն տօլլը տալա աչմաղ : Օ հէր քէսէ դարըր տա-վա աչմաղ, վէ սայքի սէնին դատար մալիւմաթլարը օլան քիմնէլէր անը քէնտի ճէմալթընըն էն քեամիլ չօլա-նը ատու ու իթիպար Էտէրլէր : Իլթի-ֆաթլը սէօլլէր խօշ տըր : Անլէրի չօղ տէ-ֆա գուլլան : Հիչ քիմնէլին սէնին էօ-նիւնտէ վալիլինն նամ ու իթիպարընը գըրաճազ պիր սէօղ սէօլլէմէսինն միւ-սաատէ էթմէ : Լիլինտէն կէլիւսէ, հէր վազթ անը թէշլիլ էյլէ, վէ օ ճէսա-րէթէնէճէք վէ պիր չօղ վաղիֆէլէրի-նի հէփիսինի խուսուսի պիր չէվզ ու զայրէթլէ իճրա Էտէճէք, վէ շանը պիր սուրէթտէ հէր քէսին դալլիլի ճէլլ Էտէճէք տիր : Սէն սէնին թէշլիլ-ամիլ սէօլլէրինն անա հազիլաթմէն գուլլէթպալալ պիր իլաճ օլուպ, Էա-լընը պաշընա չալըշըպ չապալաւաւ տա-լա նաիլ օլաւայաճաղը մուվաֆֆադի-յէթլէրէ պաիս օլունշ խոլիլինի պիւ-մէք մէսէրրէթլինն նաիլ օլաճադսըն :

ՔԵԱՇՔԻ ԵՕԼՈՒ ՊԻԼԷ ԻՏԻՄ

«Քեանչքի Էօլու պիլէ Իտիմ :» Պու սէօղ-լէրի պիր չօճուզ ալլալարադ սէօլլէմէքտէ Իտի : Պէն չօճուլըն էլինտէն թուլթարադ, էյրի պիւլլիւ սօգաղար վէ մէյաւալարըն իշիտէն անը իսթէտիլի Էտէք կէթիւր-տիւմ : Ալտէթ Էտէքքէն «Քեանչքի Էօլու պիլէ Իտիմ :» սէօլլիւ էրթէսի կիւնիւ ապտ Էտէճէլիմ մէճիլի խաթըմա կէթիւրի : Ուֆադ տուա մէճիլի օտաթը խընճալընճ տօլմուշ իտի, վէ պէն զայէթ չէվզ ու նէ-չաթլէ իրաւը քէլամ էթտիմ քի, պէլլի մուղատտէմա Էօմիլիմտէ պու տէրէճէ չէվզ ու նէչաթլէ իրաւը քէլամ էթտիլիմ հիչ օլմալը իտի : Տուա մէճիլիտէ հաղըր օլաւալար, «Քեանչքի Էօլու պիլէ Իտիմ :» սէօ-ղիւ հէր դալլիլի նիտաթ օլմադ կէրէք իտի-յինի, վէ օլ Էօլու պուլունմադ դատար հիչ քիմնէլին րահաթ տուրմամաթը լիւզուլընը

սաատէ պիր իսան իլէ հիքէպէ էյլէտիմ, վէ տէտիմ քի ալլալան վէ գօրգուսընտան թի-րի թիրի տիթրէյն չօճուլը խանէսինն կէթիւրտիւլիւմ զէման հէփ Էտէրիլէրինն պէնզէլէն մէյաւան վէ սօգաղար իշիտէն կէչ-տիլիմիլ միսիլիւ պիլ տալի օլ չօճուզ կի-պի Էպէտի մէսքէնիմիլ օլան Էօլմուլըն-մըղտա տալիմա Էօլմուլըն զայպ էթմէքտէ-յիլ : Մէշղուլլէթլէրիմիլին թաղիլիլ թաւ-թընտա պու չէլլէրին գընա պիր միւստէթ իշիւն օլալընը ունուտարադ, զէվզ ու սէֆա, աիլէ, դաիլէ վէ էնտիչէլէր Էօլուն-տա վէ սաիր պիր չօղ թարիլլէրէ Էօլուն-մըղը զայպ Էտէրիլ, Ֆադաթ արգասը սը-րա կիթմէք իսթէտիլիմիլ հալտէ, հէր պի-րիմիլ իշիւն պիր Րէհպէր վար տըր : Օէ Րէհպէր պու տիւնեանըն զայէթ փիւրիւզ-լիւ վէ թաշըլլէ Էօլունտան կէչմիլ օլուպ, կիւնիւլլէթլէրիմիլ պիլիլ : Օ, Էանի միւշ-ֆիլ վէ մէրհամէթլի իսլաւալարըմը պիլէ Էօլուն կէթէթիլ, պիլիլ խաթալըլըն, հիւզն ու էլէմին, Էաիւտ Էօրղունըլըն պուլունմալաճաղը կիւզէլ մէսքէնէ իրչաւ Էտէճէք տիր :

Պու վէճհլէ իրաւը քէլամ էթտիլտէն սօնրա, էլլէ ալտէթ էթմէքտէ իքէն քէնտի քէնտիմէ «Աճէպա պու ալլամ սէօլլէտիլիմ սէօլլէր պէնի տիւլէյէլէրտէն ապալիլ պի-րինն դալլիլն թէսիր էթմիլ մի տիր :» տէտիմ, վէ սէօլլէրիմին միւլէսսիր գըլընմա-սը իշիւն Ալլահա տուա էյլէտիմ, էրթէսի կիւնիւ սապալալըն էրթէն չօղ տէֆա տուա մէճիլալէրինտէ կէթիւրիւ օլալըլմ պիր կէնճ պէնի զիլարէթ էյլէտի, վէ պանա խիթա-պէն տէտի քի, «Էֆէնտի, սիլիլ պու դա-տար էրթէն րահաթաղը էթտիլիմէ աֆլընը-ղը թէմէննի Էտէրիմ, ֆադաթ պու կիւն Ամէրիդալա միւլթէվէճհիլէն հարէքէթ Էտէ-ճէլիմտէն, ճան ու կէնիւլտէն սանա թէ-չէքէլիւ էթմէքտիլին պուրաւաւ ալլը-մադ իսթէմէտիմ : Տիւն կէճէ զիլըր էթ-տիլիլիլ չօճուլըն սէօլլէտիլի սէօլլէրի չօգտան պէրու պէն տալի սէօլլէմէք իսթէյօր իտիմ : Սէն պէնի մէսրուր պիր քիմնէ էյ-լէտին, զիլա պանա անլաշըլմադ օլան չէյ չիտիլ քիմալիլէն վազը վէ աչիքէար տըր, վէ դուրպէթտէ Էալլըլ դալմալաճաղըմա միւլթմէլին օլալըլմ ճիհէթլէ վաթանըմտան տօսթլարըմտան տահա ազ Էտէֆ իլէ ալլը-լա պիլիլիլիմ :»

Պիր դաշ տաղիլա սօնրա մէրդուլմ պէն-տէն ալլըլալ, վէ պէն արթըլ անը, անըն մէրտանէ սիմա ու էնտամընը փէք ինթի-մալ քի հիչ ապա կէթիւլէճէլիմտէն տօլալը կէրէքտէն միւլթէսսիլ օլտուլմ : Անըն սի-մալընտա կէթիւլէն սըտղ ու իսթիլալմէթ

ի թիզատընտա պուլուռնամարտան նեշէթ էթմէքտէ տիր: Պիզէ անլէրին էֆեհարը տողրու տըր, լաքին տողրու օլմաստ պիլէ, անլէրին իշպուռ մուռմէլէսի պիր սուռ ի նիլ յէթտէն տէյիլ, անճագ բէյճէ պիր սէհվտէն նէշէթ էթմիշ տիր:

2. Խորթիւյան քիլիսէսինին հէփ շիւպէլէրի Ահա ը ձէտիտին հալի օլտըղը քիլ թապլարա տաիր միւթթէֆիգ տիրլէր: Քիլիսէտէ փէք էրքէնտէն մուլթիլէր ֆըրգալարըն զուհուր էթտիլ, վէ օլ իլք ասըլարտա խալը զայր ի միւթէպէր քիլթապլարըն մէյտանա չըգմըլ օլտըղընը, վէ հայրապուլէրտէն էփէյիսի օլ քիլթապլարը միւլէ հէմ առտ էթտիլքէրինին նազարը ի թիլպալա ալաճագ օլուր իսէք, իշպուռ ի թիլթիֆազըն զայլէթ աճալիլ օլտըղընը կէօրիլէրիլ: Խէլապքարըմըղըն չօճղղըղը Խնճիլի, Պիտուս Խնճիլի, Նիկողիմաս Խնճիլի, Թուլմաս Խնճիլի, Բաճնարասըն ումուսի բիսալէսի, Կղնմէսին իքի բիսալէսի, Իզնապիտըն իքի բիսալէսի, Պօղոսըն Սենեղայա, վէ Սենեղանըն Պօղոսա խիթապէն օլան բիսալէլէրի, վէ տահա սաիրլէրի էլիէլմ էյատի ի նաստա պուլուռնամագտա տըր: պուռ ճիւղէ իլէ պէրապէր, խրիսթիան քիլիսէսինին պաղը շիւպէլէրի արասընտա ֆէլզ էլ առտ առալէթ հիւքմ սիւրմէսինէ մէպիլ անլէրտէն հէր հանկի պիրի տիկէրինին էլինտէ պուլուռնան Խնճիլին էքսիք օլտըղընը իսպաթա ֆէլզ էլ առտ խահիշէր պուլուռնամագտա բաղմէն, քիլիսէսինին հէր պիր շիւպէսի Ահա ը ձէտիտին անճագ տէօրթ Խնճիլէրի, Ամալը Բուսուլ քիլթապլընը, Պօղոս իլէ Պիտուս, Յակոբոս վէ Յովհաննէս առաքեալլարըն 21 բիսալէսինի վէ Վահի քիլթապլընը հալի օլտըղընը գապուլ էտիլ, անլէրտէն նէն օղոսան նէ տէ զիյատէսինի գապուլ էթմէլէր: Ահա ը ձէտիտ խուսուսընտաքի իշպուռ մուլթապաթ քեամիլէն Ահա ը Աթիլէ տաիր օլան պիր ի թիլթիֆագը էֆեհարտան տահա զիյատէ հալի ի էհէմիլէթ տիր: Պիլթիւն Քիլթապը Մուգատաէս ֆաիտէլի իսէ տէ, Ալլանըն խէլաս թէրթիլի Ահա ը ձէտիտտէ միւլթէմիլէն իզա օլուռմըլ պուլտըղըմըլ կիլիլ, քիլիսէ քէնտիսինին ալալէթ ի մալասուսէսի օլան թալիթաթընը տալի պալընճա Ահա ը ձէտիտտէն ախղ էլիմիշ տիր: Պիլնաէն ալէյս մէլքիւր քիլթապլարըն միւլթէպէր Խաթու զայր ի միւթէպէր օլմասը ֆէլզ էլ առտ հալի ի էհէմիլէթ պիր խուսուս տէլիլ տիր:

ԹՕՄԱՍ ԷՏԻՍԱՐԵՆ ՀԱԼԼ ԷՏԷՃԵՑԻ ՄԵՍԷԼԷԼԵՐ

Մ. Ամբերգա մէշահիր ի հիւնէրվէրանընտան Մր. Թօմաս Էտիսըն, վէլատէթիլինին գըրգ ալթընճը սէնէ ի տէլիլիլէսի միւլնասէպէթիլէ քէնտիսինին թէպրիքէ կիլտէլէր հուզուրընտա, պիլ միւլնասէպէ մէպլէքիւնտէն պահալէ, էօմրիւնիւ սէնէլէր իլէ օլմայըպ, անճագ իճրա էթտիլ քէշֆիյաթ վէ իսթիւրաթ վէ մուլթապաթըմըլ ֆէննիլէ իլէ վէլն ու թաղտիր էթմիշ իտիլինի պէյան ու իֆատէ, վէ ֆիլ վաղը պիր չօթ թասալվուրարը պուլուռնաղընը, վէ քէնտիսի իլիւն էն մէսուռ էօմր սայ ու զայրէթլէ իմրար էալիլէն էօմր օլտըղընա իման ու ի թիլթաթ էտէրէք հիշ պիր լահաթ վէ իսթիւրաթ արամատըղընը իզրար ու ի թիլթաթ էթմիշ տիր:

Հիւնէրմէնտ ի միւլթալէյս պիլ խառասա մէպլէք ի մուլթապաթիսինին պահալէ, չու վէճիլէ իտարէ ի իման էթմիշ տիր: Պիր չօթ քիլմէլէր պէնիմ թամպիր էհիլ ֆէնն

օլտըղընը իտտիա էթմիլէր իսէ տէ, պէն քէնտիլի պէյլէ զանն էթմէմ, Պէն գալանիլ ի թապիլթըն թէտղիլ էթմէյօրըմ: Պէն գալանիլ ի թապիլթըն քէշֆիլէ հիշ պիր պէյլէք քէշֆիյաթա պուլուռնամագտա Նիւթըն, Քիլիլէր, Յարատէյ վէ Հէնրի կիլիլ, անճագ հաղիլթ էօյրէնմէք մագսէտիլէ էսարը թապիլթըն թէտղիլ ու միւլթալա էթմէյօրըմ: Պէն անճագ պիր իճատճը սահաթքընարըմ: Պէն թէտղիլթ վէ թէճարիլէրիլ քեամիլէն սանաթ վէ թիճարէթ ի օղթա ի նազարընտան ֆաիտէլի օլանճագ շէյլէր իճատ էթմէք մագսէտիլէ իճալա էթմիլիլ տիր:»

Մր. Էտիսըն էօմրիւնիւ սէնէլէր իլէ տէյիլ, անճագ մուլթապաթըմըլ ֆէննիլէ իլէ թաղտիր էթմէքտէ օլտըղընը պէյան էթտիլ ճիւղէլէ, իշպուռ մուլթապաթըմըլ հագընտա քէնտիսինին մալիւմաթ ալմագ իսթէյլէլէ, մաղիտէ իլք տէֆա օլարագ «Եօթիլէն տէնիլէն պօրսա թէլէկրաֆընը վէ թէլէֆօնը իճատ էթմիշ, վէ պուսոնրաքի իճատընը հուսուլ փէլիլ օլմասը իլիւն փէք չօթ օղրալմըլ օլտըղընը, վէ լաքին կէնճիլիլտէ գուլվէտէն ֆիլիլ իսրաճընա մուլթապաթ օլտըղըն էն պէյլէք քէշֆ ու իճատըն ֆօնօկրաֆ մաքիւնասը օլտըղընը պէյան էթմիշ տիր: Տէմիշ տիր քի, Պուլ իճատ իլիւն հիշ պիր հալ ու վագըա պանա թէլիլին ի էֆեհար էթմէմիշ տիր: պուլ անճագ թէսաթիլէն վուգու պուլմուլ տըր: շէյլէ քի պալգա պիր իճատ իլիւն օղրալմըլ իճրա էթտիլթ թէճարիլէր տիր քի, ֆօնօկրաֆըն քէշֆիլ զըմընտա պանա գըլալուգ օլտըլար:

«Յէնն մէյտանընտաքի իքիսի սէֆէրիմ էլէքթրիլ լամպալըն իճատըլա նէթիճէ փէլիլ օլտու, ֆիլ հաղիլագ պուլ Խուսա պիր լամպալըն իճատըն էլվէլէն տալի տիւլիւնիւլթիւ տիր: Օ վագթար, հաթթա պէնիմ թէլէկրաֆ հագընտա հիշ պիր մալիւմաթըմ պուլուռնամագտըն էանալէրտէ, պուլ խուսուստա խալիլ օղրալմըլ իսէ տէ, հիշ պիր սէմէլէ հասըլ օլմամըլ տըր: Պէնիմ Խաթալըմ իշ թիճարէթ ալէմիլտէ գըլմէթ ու էհէմիլէթիլ հալի օլանճագ պէյլէ պիր լամպա իճատ էթմէք օլտու: Պէյլէ պիր լամպալըն էն էլվէլ պէնիմ իճատ էթմիշ օլտըղըմա տալի սէրտ էթտիլթ իտտիա ալիլիլ մագհարը թասաթ օլմուլ տըր: Պուլնըն իլիւն թաղրիլէն իլէ սէնէ օղրալտըմ: Պուլ խուսուստա իճրա էթտիլթ թէճարիլէրտէն պաղըլարը զայլէթ միւլթիլ իտիլէր: Պաղըլարը Խարտըմա միւլթաթ իտիլէր քի, պուլ Խարտըմա փէքաղը մասրաֆլար իսթիլարընա իլղուլ կէօթթիլմէքտէ իտի: Օ վագթա գատար պէնիմ օղրալարագ մէյտանա կէթիլմէյէ մուլթապաթ օլտըղըմ իճատըն իլիւն էն մուլթիլ պուլ լամպա օլմուլ տըր: Հաղիլթէն իլք պուլ իճատ իտի քի, պէնիմ խալիլ փարա գաղանաղըմը մուլթիլ օլուպ, պալգա սէրմայէտարալարա միւլթաթ իլղուլմընը հիւս էթմէքսիլին սալիլ թէլէպալիւսաթտա պուլուլուռնագըղըմա միւլթաթ օլտու:»

«Պէնիմ աթիլտէ իճրա էտէճէյիմ թէլէպալիւսալէրտէ պուլ կիլիլ իճատըլըն թէքմիլ գաղանճընը պանա ալի օլանճագընը իւմիտ էտէրիմ: Չիւնքի պէն չիմալի միգտարը քեամիլ սէրմայէլէ մալիլ օլտըղըմա տան, իշպուռ թէլէպալիլտէ քէնտիլ սէրմայէլի գուլանա պիլիլիմ: Տիլէր թալաֆտան պիր գալ սէնէտէն պէրու հալընա չալըլարըմ մուլթիլ մէպլէք չուլմուլ»

տըր: Շէյլէ քի ուղուլ միւլթաթէն պէրու գանի օլմուլմըլ քի, թօփրագտան վէ գայատան տէմիլ չըգարագ իլիւն էլ կէլմճարի օլան ուսուլը զիյատէսիլէ սատէլէլտիլէք, վէ տէմիլ փիացասընը տահա զիյատէ էնմէսինի մուլթիլ օլանճագ պիր մաքիւն իճատ էթմէք միւլթիլ տիր: Էլպէթթէ անլարսընը քի, մըգնաթըն տէմիլի ֆէլիլինի տէմէք իսթէյօրըմ:

«Նիւ ձէրլի տաղարընտան պաղըլարը իշպուռ մըգնաթըն ֆէլիլինին պիլ ֆիլիլ պիլթիլ թիւքէնմէլ խաղիլէլէրինի հալի տիրլէր իսէ տէ, անլէրի իլիլթիլէ մասրաֆլը օլմուլ տըր: Պուլ տէմիլ սալիլ հիշ պիր տէմիլ ֆէլիլինէ պէնդէմէլ: Պիր թօնէլաթ խալիլ տէմիլ իսթիլալը տէօրթ թօնէլաթ ֆէլիլէ միւլթիլագըլթ տըր: Պուլնըն պէրապէր, պիր գալ սէնէ էլվէլ կէօրմիլիլ տիր քի, պուլ ֆէլիլ իսրաճ էթմէք իլիւն պիր ուսուլ քէշֆ վէ ուսուլը մէլքիւր մատնէլէք թաթիլ օլուռնա պիլիլ, պէ գայէթ քեարը պիր իշ մէյտանէ կէլէք, վէ տէմիլ ֆէլիլինին ֆիլաթը տահա զիյատէ էհէլէլէլէք տիր:

«Պուլ մէպլէլին հալը ուղուլընտա պէն փէքօթ օղրալտըմ, վէ պիր տէրէճէլէ գատար տա մուլթապաթ օլտուլ, զիրա քէշֆ էթտիլթ ուսուլ սայէսինտէ, պիլիսալէ ալաճը պիր մասրաֆլէ, մըգնաթըն ֆէլիլ իսթիլալընա, վէ ֆապրիլալարըմտան խալիլ տէմիլ թուլաճըլարը իսրաճընա մուլթաթ տիր օլմուլմըլ: Հալ պուլ քի պուլ ուսուլը պիւս պիւլթիւն մաթիլուպէ մուլթաթը պուլմագըղըմտան, պիր գալ ալ էլվէլ պուլ էսքի ուսուլը թէք, վէ պիւս պիւլթիւն կէնի պիր ուսուլ իլէ պուլ իլի Խաթիլագ թէլէպալիլ էթմէլէ գարար վէրտիմ: Պուլնըն իլիւն միւլթիլ պիր մաքիւնա թէտարիլ էտէ պիլմէք իւղըն, թէֆէրիլաթը մուլթիլմէլ նէլիլտէն օն գատար միւլթիլին հալը լաղըմէտէն իտի քի պուլնարըն սէքիլինի զաթէն հալ էթմիլիլ տիր: Միւլթաթը հալ օլարագ Խալընըլ իքի միւլթիլ գալմըլ տըր քի, էկէր պուլնարըն տա հալ էտէր իսէմ, պանա ալի օլան ֆապրիլագ վէ մատնէ իսթիլալարը թիճարէթ ճիւղէլէլէ էլէքթրիլ լամպալըն գաթ զաթ կէլէք տիր: Մատամ քի պուլ խուսուստա հիշ պիր սէրմայէտարըն պէնիլէ ալագասը օլմագաթ, օ հալտէ պուլնտան հուսուլէ կէլէք թէմէթթիլ հէր նէ տալի օլա, քիլիլին պանա ալի օլանճագ տըր:»

Մր. Էտիսըն պուլ իճատ հագընտա տահա զիյատէ իգահաթ վէ թաֆիլթ վէրմէլէ բաղի օլուպ օլմատըլը քէնտիլինտէն սիւալ էտիլինէ, ճէվալէն չու գատարընը սէյլէմէլէ իքիլթիլ էթմիշ տիր: «Մէմուլ էթտիլթ իւղըն, մաքիւնալը Խաթիլ պալա չըգարտըլմըլ զէման, հէր պիրիլտէ պէլէք քիլիլ պուլուռնա իքի թաղըմ ալէլէ իլէ կիլնտէ կիրմի պիլ թօնէլաթ ֆէլիլ էլտէն կէլիլիլէ պիլէք տիր: Նանի տէմէք իսթէրիմ քի, օն իլիլ, թօփուլ կիլնտէ կիրմի սաաթ չալըլմագլէ, պուլ գատար ֆէլիլ էլտէն կէլիլմէլէ, անը սըղըլ էլմէլէ, անը լէօլէն միսիլիլ պիր հալէ կէթիլմէլէ, անը թօփրագտան վէ գայատան իսրաճ էթմէլէ, վէ խալիլ տէմիլ թուլաճըլարը չէլիլնէ թահվիլ էլլէմէլէ մուլթիլտիր օլանճագ տըր, վէ օ գատար տա տուլ պիր պահա իլէ սաթթըմագ տըր քի, մըգնաթըն տէմիլի կէլիլտէ փիացայը տօլտուլմագ տըր:»

(Մագալէ Լար)

ԼՍՔԻ ՎԵՆԻ ՏԻՇԱԽԻՐ

Քիւրէի արդ իւզերինէ ինսան մախու-
գընըն զուսուրինտէն պէրու տիշերին ֆա-
խտէ վէ էնէմմիլէթի թագարի օլունա կէլ-
միշ տիր: Գատիմ զէմանլարտա տիշերէ
թամմ նէ գատար տիգգաթ ու իթինա է-
տիլմէքտէ օլտըղընը պիլէմէյիլ: Տիշերէ
տարի Քիթալը Մուգատտէստէքի քինա-
յէլէրէ պաղըլըրսա, անլէրին լայըգ օլտըղը
աղտար տիգգաթ ու իթիմամլէ կէօղէտիլէ
կէլմէքտէ պուլունտըղընը գապուլ վէ թա-
տիգ էթմէլի իլ:

Տիշերիլին պիտայէթ ի զուսուրինէ տա-
իր մուսայէն հիշ պիլ մալլեմաթա աշտթէն
օլունամաղ իսէ տէ, փէք գատիմ զէման-
լարտա Մըսրիլէր միյանընտա տիշերիք սա-
նաթը իծրա օլունամաղտա իտիյի մալլեմ
տիր: Հէրօտթ (թարիս ի Միլատտան 300
սէնէ էլվէլ), օլ զէման տիւնտանըն էն պէօ-
յիլք վէ միւթէմէտտին մէմալիքինտէն պիրի
օլան Մըսրը գըթաթընա իծրա էթտիյի սէյ-
եանաթընը հաղտըղընտա, մէմէքէթ ի մէգ-
քիւրէտէ հէքիմլիյին խուսուսի չիւպէլէրէ
միւնգատիմ օլտըղընը, վէ մէվճուտ օլան
հէքիմլէրտէն հէր պիրինին — զիյատէ օլ-
մայարագ — եալընըղ պիր նէվ խասթալը-
ղա պաղար օլտըղըրընը զիքր ու պէյան
էտիյօր: Պաղը հէքիմլէր վար իտի քի, եա-
լընըղ կէօղէ, պաղարար պաղա, տիկէրլէր
տիշէ, վէ սաիրլէր տախի տախիլ խասթա-
լըղարա պաղարար իտի:

Մըսրիլէրին վէ Աթրիալիլէրին տիշերիք
սանաթընտա օլ տէվր ի գատիմտէ աղ-
վամ ը սաիրէտէն զիյատէ իլէրլէմիշ օլտըղ-
լարը զանն օլունմըլ տըր, չիւնքի մուսեա-
լար աղըղընտա ալթուն իլէ տօլաուրըլմըլ
տիշեր պուլունմըլ տըր քի, պու խուսուս
անլէրին տիշերիքտէքի թէրագըրընը իս-
պաթ էտէր անվալտէն տիր: Իլք տէֆա օ-
լարագ պու գալմար աղըղտա գուլանմագ
իլիւն եալմա չէլէր իծատ էթմիլէր իտի:
Պէլզօնի նամ զաթ վէ սաիրէ թարագընտան
էսքի թաշ թապուլարընտա պիր ճինս չը-
նարագաճընտան իմալ օլունմըլ եալմա տիշ-
լէր պուլունմըլ տըր: Պու տիշերի թաղ-
մանըն թարղը զայթան իլէ եախօտ ալ-
թունտան մամուլ թէլլէր իլէ անը թագը-
լաճագ եէրին հէման հաղընընտաքի տիշէ
պաղարագ իտի:

1883 սէնէսինտէ թարիսնէ մալլեմ օլ-
մայան վաղըթլարտա ճարի օլան տիշերիլէ
մախսուս նիւմունէլէրտէն պաղըլարը Ամէ-
րիգայա կէթիլիմիշ տիր: Պու նիւմունէ-
լէրտէն պիրիսի իւզերինտէ պիր թագըմ
ինսան տիշերի մէվճուտ պուլունման պիր
ալթուն տիշ թագըմը իտի: Իշպու նիւմու-
նէլէր Աթրիալիլէրէ մախսուս պիր մէղար-
տա պուլունմըլ իտիլէր: Պու տիշ թագըմը
ֆէվլէ էլ տտէ պիր մէհարէթլէ իմալ օլուն-
մըլ օլմաղլէ, պէօյլէ գատիմ պիր գալմթա-
րագընտան ալթունըն պուլ վէճիլէ պիր
զէմին մագամընտա իսթիմալ օլունմըլ օլ-
տըղը ճա ի թէսաճիւպ օլա պիրիլ:

Ասարը ալթիգայա միւթէալիլէ թէտիլ-
գաթ ինթիմալ տըր պու գալմը գատիմին
իմալքէրտէսի օլան տանա փէք չօգ չէլէր մէյ-
տանա չըղարա պիլէճէք տիր քի, պունլար
ատէթա նէսլ ի հաղըրը «օղուլթաճագ» տըր-
լար: Տիշերիլէր սանաթընտա հէր նէ վար
իսէ, պիլ իծատ էտիյօրըղ զանն էթմէլէլիմ:
պիլ անճագ իծատ օլունանլարըն չէք ու
հէյնթիլի պիր գալիլը տիկէրէ իֆրաղ է-
տիյօրըղ: Նուսանլիսթանը գատիմ «թէպա-
պէթ ի հաղըրէնին մէհտը զուսուրի» օլմուշ

օլմագլէ մէշուր տըր: Իպօկրատ սուրէթ ի
մախսուստէտէ տիշերին թէտղիլ ու միւ-
թալաաթըլէ մէշուլ օլմուշ տըր: Արիստօ-
տէլ (թարիս ի Միլատտան 300 սէնէ էլվէլ)
տիշեր հաղըրտա պիր չօգ էսէրլէր եաղ-
մըլ տըր: Միլատտան 300 սէնէ էլվէլ օլան
պիր տէվր ի գատիմտէ պիր խալի Նուսան
տիշերիլէրին մուսամէթ օլտըղլարը մէր-
լի տիր:

Իշպու մալլեմաթ ը թարիսիլէտէն ան-
լալըրա պիրիլ քի, հաթթա պու գատիմ զէ-
մանլէրտէ պիլէ, տիշերին մուհաֆազա-
սընա վէ անլէրին թամիր օլունմաթը խու-
սուսընա լայըգ օլտըղը գատար էնէմմիլէթ
վէրիլմիշ տիր: Գուրուսը ը վիւթաաա տիշ-
լէրին թէտղիլ ու միւթալաաթընա վաղը
նէֆա էթմիշ օլան էրպաղը մէրագըն թէրագ-
ղըլթը թարիսաշինայանճա մալլեմ տիր:
Նէտիւնճի ասրտա ֆէնն ի թըպ պիւնթէ-
սիպլիյնիտէն պիր չօգ քիմսէլէր տիշերիլէ
իւզերինէ Պրոսսա վէ Ինկիլթէրաաա նէշր ի
ասար էյլէմիլէր իսէ տէ, մէսէլէտէն ալթ-
իլաթ նոթթա ի նաղարըլլէ պաղա էթմէք-
տէն զիյատէ անը իլմ թէշրիս վէ իլմ ի
վէղալիլ իւլ աղա ճիւլէթիւտէն թէտղիլ ու
միւթալաա էթմիլէր տիր: Տիշերիլին պիր
սանաթը ը մախսուսէ կիպի իծրաթընա կէ-
չէն ասըն իքիւնճի նըսթընտա պաղարմըլ,
վէ ասըր հաղըրըն իպթիտաաթընտան պէրու
սիւրաթլէ թէրագըլ էթմիշ տիր:

Սանաթըլար միյանընտա տիշերիլին ին-
րագ էթմիշ օլտըղը մէվլըլ թէրագըլթըլ
զէմանլէրին նէ տէրէճէ սիւրաթլէ հուսուլէ
կէլմէսինէ պիր տէլիլ տիր: Հիշ պիր սա-
նաթ պուլունտան զիյատէ սիւրաթլէ թէ-
րագըլ էթմէմիշ տիր: Պու թէրագըլթըլ
էն մուսիմիլ չու կէչէն եիրմի սէնէ գար-
ֆընտա հուսուլիլէղիր օլմուշ տըր: Շայանը
տիգգաթ անվալտէն տիր քի, տիշերիլէ
սանաթընըն թանդիլինէ մախսուս օլմագ
իւզըլ եալընըղ Մ. Ամէրիգատա հէման օ-
թուլ գատար գօլէճ պուլունմագտա տըր:

ԹԱՊԻԱԹ ՄՈՒԱԼԼԻՄ Ի ԵՎՎԵԼ ՏԻՐ

Անա Արզըն, քէնտի միւթիլէլիք գըթա-
լարընտա վէ միւթիլէլիք սէմթիլէրինտէքի
միւթիլէլիք ճէվէր ու մատտէլէրիլէ, վէ
կէօնալէօն հալ ու մէնգարէլէրիլէ, ինսա-
նըն գալպ ու ֆիքրինէ իլգա ի թէսիր էթ-
մէք խուսուսընտա նէ գատար հալգի
գուլվէթ օլմաթը քէյֆիլէթինէ ալթըլ նա-
գարը տիգգաթ էտիլմէքսիլին, վէլէվ էն
ատի օլուն, հիշ պիր ֆէնն ու սանաթ-
թըն սուրէթ ի հաղըղլէտէ թէտղիլ ու
միւթալաաթը միւթըն տէլիլ տիր: Մին-
թագա ի հարրէտէ սաթին օլանլար վիւ-
ճուտլէրին հալընըղ պիր պալլըղ պատա-
նաթըլէ, եախօտ պիր նէվ եալ իլէ, վէ եա
պիր նէվ պօյա իլէ, սըվաաղըլարը հալտէ,
էսքիմալլարը նի՛չիւն քէնտիլէրինէ քիւրք-
լէր իլէրիսինէ զարգ էտէրլէր, տէլիլ էլէր
պիր քիմսէ սօրաճագ օլա, պունըն ճէվա-
պընը վէրմէք փէք գօլայ տըր: Թապիլաթ
պէօյլէ եալտըրըլօր:

Փիւմա Հինտիլէրի վիւճուտլէրին սա-
պալարը պիր պալլըղ սըվաաթըլա սըվար-
լար: Պունըն սէպէպլինի արաշաթըրաճագ օ-
լուրսանըղ, կէօրիւրսիւնիլ քի, անլէրին
պուլունտըլարը մէվլէքէթտէ սապալարը
սօղուլ, վէ ֆագաթ էօյլէն վաղթը ֆէվլ
էլ տտէ սըճագ օլուր: Պէօյլէ պիր գալմ ի-
չիւն էն զիյատէ խօշալանճագ պիր չէյ վար
իսէ, օ տա եաթագալարընտան գաղաղըլա-
րընտա քէնտիլէրին սըճագ թուլթաճագ
վէ **լաքին պիր** գալ սաաթ սօնրա տէօքիւ-

լէրէք վիւճուտըն էվլէլէլի կիպի թէքրար
ուրեան գալմաթընը մուճիպ օլաճագ պիր
չէյ իլէ վիւճուտլէրինէ օրթմէք տիր:

Մէմլէքէթտէն մէմլէքէթէ կէղիպ իծրա ի
սէյեանաթ էտէն աճէմի պիր սէյեան իլք
էօնճէ քէնտիլինէ աղըլըղճա կէօրիւնէն
պաղը չէլլէրտէն տօլալը հայրէթիլի թու-
թալաաճագ տըր: Լաքին վաղըթը անվալ
օլան պիր սէյեան իլիւն հալ պէօյլէ տէլիլ
տիր: Օ քէնտի քէնտիլին տէյէճէք տիր քի,
Արզ սըլարաաա պիր հիւքմաա սըֆաթընը
հալգ օլուն, քէնտի թէպաաթընա, Շուսու
եալիլըղ, եախօտ պունու էտիլիլ, տէլիլ
էմր էտէր:

Ղըտա մէսէլէսինէ կէլինճէ, թապիլի զը-
տալարը թէտղիլ էթտիլմիլ հալտէ,
պունտա տա երնէ թապիլաթըն հիւքմիւնիւ
կէօրիւրիւլ: Թապիլաթ տըր քի, պիրինէ,
Սէն սիւմիւլիւ հայլան եյէճէքսին, տիւ-
կէրինէ, Սէն պալըլլէ պէսլէնէճէքսին, պիր
պաղաթընա տա, Սէն քէօք իլէ կէլինէճէք-
սին, տէլիլ էմր էտիյօր:

Պիլէ իլգամէթիւհա օլմագ իւզըլ եալի-
աղըմըղ պինալարըն ինշաթը խուսուսըն-
տա իսէ թապիլաթըն հիւքմ ու թէսիրինի
տանա զիյատէ ալիքտար պիր հալտէ հիսս
էտէրիլ: Ագսա ի չըմալլէտէ սաթին օլան
գալմար մէսքէնլէրինի նէ թարղ ու չէք-
տէ եալմագ լաղըմ կէլտիլինի Անա Արզ-
տան վէ Պապա Պուղտան էօյրէնիլէր:
Տիւնեաաա նէ գատար էպինիլ վիւճուտէ
կէթիլիլմիշ իսէ, անլէրի նէ հալ ու թարղ-
տա եալմագ լաղըմ կէլտիլինի, ինսան վար-
լայան կիւնէլտէն, էսէն ըլիլիւրաաա, վէ
փէք պօլ պուլունման վէ եալիլ իլիւն տա-
խի գուլանըլմաթը փէք գօլայ օլան քէնէս-
թէլլտէն էօյրէնիլ տիր:

Հէր ֆէնն վէ սանաթ, սալընտան թէ-
ֆէրրիւաթընա վարընճայա գատար, պու
գալտէյէ թապիլ տիր: Հէյքէլթալըղըն
մէնշա ի ասիլի Նուսանլիսթան իլէ իթա-
լիա տըր, չիւնքի էն խալիս վէ էն գալըն
մէրմէր թապաղարը եալընըղ մէմալիլ ի
մէքքիւրէտէ մէվճուտ պուլունմըլ տըր:
Իլթէ թըպըղ պու սէպէպտէն տիր քի,
Ձանագ-Գալլիլիլէր մանլիլլալըղը, էսքի-
Շէնրիլէր տէնիլ քէօլիւլիւ, էսքիմալլար
ֆիլ տիշի, վէ Ձինուտլիլիլէր ետաա թա-
լը իլլէրլէր: Թապիլաթ ետաա թալընը թէ-
տարիք էտէր, վէ Ձինլի տախի անըն իւ-
զէրինէ նագըլ իլլէմէքիլէ հիւնէրինի իծատ
էտէր: Ձինլի ետաա թալընը փէրտալաաղը
կիպի, ետաա թալը տախի Ձինլիլ փէրտալա-
լար: Հէր եէրտէ վէ հէր չէյտէ հալ պէօյլէ
տիր: Հաթթա իսան, մուսիգա, չիլի ու
ինշա, էտէպլիլաթ, մէտէնիլէթ, ֆէլսէֆէ,
էսաթիլ կիպի մանէվիլաթ ալէմինտէ պիլէ
թապիլաթըն հիւքմ ու թէսիրի ալիքտար
պիր թարղտա ճարի օլուն, անըն էնվա ի հիւսն
ու լէթաֆէթլէրի, անըն քէնէմ ու ինայէթ-
լէրի ինսանա տախի կէօնա կէօն ֆիքր ու
թէսալլուրար թէլլին էտէր:

Թապիլաթըն ատէթա ճանը պիր մուալ-
լիմ մագամընտաքի իշպու հուգուրը տախ-
իսի էրպաղը տիգգաթտան պաղըլարընա
չու ֆիքրի թէֆիմ էթմիշ տիր: Չէօյլէ քի
ինսան անճագ պիր մաթինա օլուն, կէօ-
րիւնմէլէն, վէ հարէքէթինէ միւտալէլէսի
միւթըն օլմայան գուլվէթլէր իլէ իտարէ
օլունըր: Հալ պու քի պու ֆիքր եանըլ
տըր: Ինսան քէնտիլինի իտարէ էտէն
գուլվէթի հէմ կէօրիւր վէ հէմ տախի հիսս
ու տէրքէտէր: վէ հաթթա անը կէտի գալ-
թընա պիլէ կէլիլիլ:

Ասորյաքճա միւստեթտէն պէրու Աֆրի-
գատա չէպէքլէր Եօլուար Թարաֆընտան
Կաղըլան աթէշլէրին դօրարըլէ Եսընը-
լար Կիչ պիր չէպէքլէր ազըլ Էտիպ տէ ա-
թէշ իւղէրինէ Կաղըլաճագ սաիր Թաղէ
պիր չէյ դօտուղը կէօրիւմէմիշ տիր Զալ
պու քի ինսան քէնտի Էթրաֆընտաքի ա-
վալը Թապիաթը կէօրիւր Կիսս ու տէրք
Էտէր Էլէ հասըլ անլէր իւղէրինէ Կիւքմ
ու նուֆուղընը իւղէթիր Էլէր Թապիաթ
ինսանըն սօղուգտան իւղէմէսինի մու-
ճիպ օլաճագ տէրէճէտէ սօղուգ Կաթիմըլ
վէ ճիւլար տէնիլլէրի սէմիլ հայլանլար ի-
լէ սօլուուրմըլ իսէ օ դարնընը պալըգ Կա-
ղըլ իլէ սօլուրմաղըլգտա վէ պալըգ Կաղը
Կաղմաղըլգտա Կիչ պիր կիւճիւք չէքմէլ
Թապիաթ ինսանըն Կէմ վալիտէսի Կէմ
չաիրի վէ Կէմ տալի խօճասը օլաղըլ կի-
պի Կէմ տալի ինսանըն Էսիրի տիր— ին-
սանըն քի իճաճըլըլ խուսուսընտա տի-
կէր պիլ ճիւլմէ Էճնտաը մալուղաթըն սէր-
ֆիրաղը օլուպ Գէմիլի թէվէրրիւս վէ իս-
թիւլաքա չայէսթէ օլան Կէկիւսնէ մալ-
լուգ Է զի չէրէֆ տիր Է

ՄՈՒՀԱՐՐԵՐԱՅ

ՀԱՅԱՍՏ ԲՈՒՀԱՆԻՅԷ ԵԱՐՈՏ ԷՕՄՐ Ի ԱՅԻ

1.

Բուհըն հաղիքի ֆիթուհաթը միւթալաա տըր օ
ՎԻԳԹՈՐ ՀԻԻԿՈ

Թարիխի Միլաաա կէլինճէյէ գաւտար Ալ-
լան վէ հայաթը Բուհանիյէ հաղըլտա գիւ-
իւմէր զայէթ գարանըլ օլուպ Կուշլար-
տան էն վարաղը օլան Սոկրատ վէ Էֆլա-
թուհընքի պիլէ պիւթլան իլէ սօլու իտի Զալ
պու քի մէղքիւր Թարիխտէն սօնրա Է
ինսանլար պու աղիմ մէսէլլէր հաղըլտա
տանա զիյատէ տիւշիւնիւպ Թաշըմաղա
վէ սահիւմալիւմաթ էտիւմէյէ սաիր օլաղըլար Է
Եհնուտիսթան ուֆուղընտա գուհուր էտէն
օլ Բուհըն սապահ քէլլէպի ճէհալէթին դօլու
տիւմանլարընը փիշ ի նաղարը պէշէրտէն
փարէլէմիշ տիր Եիսուս ճիւլմէ պաթըլ-
լըլարա գարըլ Բուհ վէ ալրէթին վարը-
ղընը իսպաթ էթտի Մամաֆի շէլէվմ չօգ
մատտիյուս վէ տէրիլլէր Էօմր ի ինսանիյի
սալթ ալը օլմայան պիր արղու օթ կիպի
գուրուըլպ սաման ուֆաղը կիպի զալ օ-
լաճաղընը Կիւսայէթ Հիւտիւնին Նիւլանա-
սըլլա մէսթ օլաճաղընը ֆարղ էթմէքտէ
տիրլէր Գու իսէ ինսան իշիւն Էսէֆէնկիլ
պիր հալ տըր Մա էթ թէէսսիւֆ աարըմըլ-
տա աղ չօգ թալիմ կէօրմիւշ կէնճէրիմիլ
հաթթա ալմամը նատտան չօղարը պիլէ
պէօլլէսի քիսաղիպ էֆքեարլարը թէսահնուպ
վէ քէնտիլլէրինի իլլիպալ էթմէքտէ տիրլէր Է
Իմտի աթիտէ աճիգանէ սէրա Էլլէյէճէլիմիլ
պաղը պէրահին իլէ անլէրին քիլլիլինի մէյ-
տանա չըղարմաղա սաիր օլարաղ պու կիպի
կէնճէրի խապը զաֆլէթտէն ույանտըրմաղ
իւմիտիւնտէ իլլ Է

Էվլէլա Բուհըն Էնսանի ճէհալէ ֆարըլ Կիւ
Էսըլէ Կիւ Էլաղաա հալվաաը խամսէի զա-
հիլէ ամէլինի հալվաաը խամսէի պաթը-
նէնին մուսմէլաթը պիրի պիրիւնտէն ալըլ-
մաղ Էլլիտան իլէ ատէմի վիճտան արա-
սընա պիր խաթթը ֆասըլ չէքմէլ իսէք
տէ պու խուսուս հայաթը Բուհանիյէնին
օլմաղըլընը տէլիլ անճագ վաաթթա իլէ իշ-
լէտիլլինի իսպաթ էտէր Զալվաաը խամ-
սէի զահիլէ վաաթթաալլա ամիլ օլաղըլ-
մըլտա կէօղ կէօրիւր Գուլաղ իշիտիր իսէ
տէ ֆէհմ էթմէք Բուհա մալսուս տըր Է

Պիր պիւլպիւլիւն թէրէնիւմիւնիւ Գու-
լաղա խօշ կէլէն պիր մուսիգա սէտաաընը
գալպէրտէ հասըլ Էթտիլի մէսէրրէթի վէ
օրմանլարտա կէօմիւրտէյէն արալանըն տէհ-
չէթէնկիլ սէտաաընը Կէքտիկէրինտէն թէֆ-
րիլլինի գուլաղ գարընը ինթիլաղըլլա
հալլ էտէմէլիլ Պիր կիւլլէնտէ տիլթիւշա
պիր սուսէնին տաղլար վէ գըրլարտաքի օթ
վէ չայըրտան ֆարղընը պուլան սալթ կէօղ
օլաճագ Սյնի կէօղ կիւլլէլիլ վէ չիւ-
քիլլիլի պիրի պիրիւնտէն թէֆրիլլէր էտէ-
մէլ Մատտէ քէնտիլլինտէն պիր չէյ Կաթի-
մաղա գաւտիր տէլիլ տիր Միւթալա
Կիւքմ իսթիլթաճ էտէն վէ Էօրէնէն Բուհ
տըր Գու իսէ մատտէնին թապիաթընա
զըտա տըր Զիրա Էլէր միւթալաա էտէն
վէ Էօրէնէն ճիւմ օլաա իտի պիլ սօղուու-
ղըմըլտա ալիմ օլաճագ վէ նէ կիպի հալ-
լէրտէն կէլմիշ օլաղըլմըլ պիլլէճէք իտիլ
հալ պու քի թալիմ ու թէրպիլլէ օլմաղա
ինսան չօգ ճահիլ տիր Էլէր տիւշիւնէն
մատտէ օլաա իտի պէտէնէ պէօլլէք օլան
չօգ տիւշիւնէնէք իտի Զէրալլէսին Սոկ-
րատտան զիյատէ օղումըլ օլմաաը լա-
ղըմ կէլիլ իտի Նիհայէթ հայվանաթըն ին-
սան գաւտար թալիմ օլուհամալարընը
սէպէպի Բուհ վէ ֆիքը տէնիլլէն միւճէր-
րէտ վէ ալի պիր վարըլա մալիք օլմաղըլ-
լարը տըր Մատտէլլէր գալանիլ ի մէլլուէ
իւղրէ հարէքէթ էտէրլէր իսէ տէ Բուհ ի-
րատէթ էտէր իսթէրսէ ֆիլան չէլի Կա-
փար իսթէմէլլէ Կաթիմաղ 0 մատտէլլէ
զօր էթմէտիլլէ մատտէ քէնտիլլինտէն
հարաքէթ էթմէլ Պուհտան միւսթէպան
օլուր քի Բուհ վէ ճիւմիլ թապիաթը Կէք-
տիկէրինէ մուղայիր տիր Է

Աղսէրայ

ԱՐԱՄ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

ՍԱՅԱՅ

Իշպու չէհր ֆիլիսթինին ճէլիլ նահիլէ-
սինին չէհրլէրինտէն թիպէրիա տէնիլլին
չիմալինտէ անտէն ալթը սաաթ ուղաղ պիր
տաղ իւղէրինտէ ինչա օլուհմըլ տըր Ահա
Աթիլ Զաքիմէր պիրիւնի պապ Էլտէ մէլ-
քիւր իսմ իլէ պիր չէհր մուղալլէտ իսէ տէ
չիմալիլ Սաֆաթըն պու օլաղըլ փէք աշի-
քեար տէլիլ տիր Միւլլէրիլ Յուլսուղա
անը Զիֆ իսմի իլէ զիքը Էլլէմիշ տիր Է-
ֆէնտիմիլլին իշպու չէհր թէլիլլէրի ին-
ճիւտէ մուղալլէտ տէլիլ իսէ տէ վաթանը
օլան Նաղարէթ վէ վաղթընըն էն պէօլլէք
զըմընը կէլիլտիլ Պահը ճէլիլ Կալսոտ
Թիպէրիա Գէֆրիւնալմ Գանա Պէլթալլաթ
Գորաղին վէ սաիրէ Սաֆաթտան անճագ
պիր գալար սաաթ իրաղ Կէմճիլար մահալ-
լէր օլմաղին Կիչ չիւպէ Կօք քի օլ Զաթը
ճէլիլլին մուղալլէտ ալաղլարը պու չէհրի
տալի սօլաղըլ վէ միւլարէք Էլլէրի վաղ-
թընըն խաթթա վէ մէնուսլարընը չիֆա-
Կապ գըլմըլ տըր Սաֆաթ ճէլիլ տիլարը-
նը Նէֆթալինին միրաաը օլան գըմըլ տա-
լիլլինտէ վէ անըն մէլլիլ Կիսապըլլէ Էհէմ-
միլլէթի սալըլան պիր չէհր օլաղըլա պիւ-
թիւն ճէլիլլին քէօլ վէ չէհրլէրինի սօլաղան
օլ Կօրուլաղ Զաթըն Սաֆաթը մահրոււմ
պրաղաճաղը ալաա մէմուլ օլուհմաղ Զէ-
նիլ Կալըսը Զէպուլոն տիլարը վէ Նէֆ-
թալի տիլարը «Գուլմիլթտէ օլան գալմիւսը
աղիմ կէօրալ» սէօղլէրինտէ աշիքեար
տըր քի Սաֆաթ տալի օլ նուրը աղիմին
սէլրանըն հիսսէտար պուլուհմըլ տըր
Յիսուսըն Մաթթա պապ Զ-Ցտէ միւնտէ-
րիճ օլան օլ զիլլըլմէթ վաղընը իրաա էյ-
լէտիլ մահալ թիպէրիաաան պիր սաաթ

մէսաֆէտէ Հաթին նամ գարիլլէնին պու-
լուհմըլ թէլիլ օլուպ Սաֆաթ իսէ թամմ
անըն գարըլսընտա փէք վաղի Կէօրիւն-
մէքտէ օլմաղլէ «Տաղ իւղէրինտէ գուրու-
մըլ չէհր կիլլէնէմէլ» սէօղլա իլէ Սաֆա-
թը իմա Էլլէմիշ օլաղընա Կիչ չիւպէ իս-
թէմէլ Զէհր տաղըն չէլ չէլլէսինի մու-
հիթ օլուպ Պահը թիպէրիաաան 2,700
ալաղ Կիւքմէք օլմաղին մէլլէր տէնիլ
չէհրին ճէնուպ թարաֆընտան փէք Կաղըն
պիր թարաղա կէօրիւնմէքտէ տիր պիւ-
նանա լալլէ նաղար էտէն քիմէ 1800 սէնէ
աղտէմ անտէ սօլաղան Պարոտըն գալըլը-
նը վէ տէրուհինտէ ինլաաքեարը աղիմի վէ
պիլլէսիննէ ճէլիլ Նէհուտիլլէրինտէն ա-
նա թապի օլան օլ 12 քիլլիլ պուլմաղա
չէտիտ իշթիլաղ Կիսս էտէր Սաֆաթըն
չիմալիլ էհալիսի 25,000ի միւթէճալիլ օ-
լուպ գըմըլ աղաղը Նէհուտիլ պիր գալ
պին Միւսլիման վէ անճագ 100-150 քի-
չիտէն իպարէթ Բուճ Գաթիլլէ իրիսթի-
յանլար տըր Պուհլար քէնտի մէլլէպլէրի
միւսլիլ Կէքտիկէրինտէն քիւլլիլլէն ալը
մահալլէրտէ իգամէթ էտէրէք Հարթ Էլ Նէ-
հուտ Հարթ Էլ Միւսլիմ վէ Հարթ Էլ
Նաաարա իսմիլլիլ Կաա օլուհուրլար Զէհր
մէլլիլ հասէպիլլէ նէղարէթի փէք
խօշ հալաաը վէ սօլու սաղլամ թօփրաղը
մահալլէրտար մահալլաթը զէլթուս Կաղըլ
պալ Կաղ պուլաղալ իւղիւմ սիւտիւ
թէրէ Կաղըսը Կօղուրթը չարապը էն ա-
լա նէվտէն վէ պօլ օլուպ հաղիգաթէն
սիւտ վէ պալ աղան տիլարըն չէհրլէրին-
տէն իտիլլինի թաաթիլ Էլլէմէքտէ տիր Զէհ-
րէ Կաղըն Կաղըմ սաաթ մէսաֆէտէն վա-
տի իմօն նամ տէրէտէն պիր նէհր ճէրէյան
Էլլէմէքտէ իսէ տէ իշպու նէհր չէհրէ տա-
լիլ օլմաղըլ անճագ քիֆալթ միգտարը
սու իտիալ էտէն սաիր մէնպալար իւլ ալ-
ըլ մահալլէրէ սու Կէթիլլէրմէքտէ տիր-
լէր Գաղաթ Կաղ մէլլիլմիւնտէ պու սու-
լար գըլլէթ քէսպ պիրլէ մահալը մալսու-
սէլլէրինէ վաաըլ օլմաաղըլընտան Էհալի-
նին Միւսլիման վէ իրիսթիլլան ֆուգարա
գաաթըն թաիֆէսինէ գահմէթի պիր իշ ա-
լըլըլ Զէօլլէ քի Կաղըմ Կա պիր սաաթ
Կաղ սու մէնպալարընա պալարը իւղէ-
րինտէ թաղըլաղընը Գաթ թէսմիլլէ օ-
լուհան տէսթիլլէրինի սօլաղըլաղ իւղրէ
կիտիպ նէվպէթ պէքլէյէրէք կիճէ ուլաղ-
լարընտան տալի մահրոււմ գալարաղ կէ-
րէք քէնտիլլէրի իշիւն վէ կէրէք զէնկիլլէրէ
սաթմաղ իւղրէ սու թէտարիք Էլլէմէքտէ
տիրլէր Իշպու ֆուգարա գաաթըլարը պու
գահմէթի իշտէն մատա օտուս Կաղըլ թա-
լըմաղ պինա Կաթիմաղ Էվլէր սըլմաղ
կիպի կիւճ վէ Էրքէյէ ալա իշլէրէ գօլմաղ-
տա կէօրմէք ինսանըն մէրհամէթինի թահ-
րիք էտէր Եհնուտի գաաթըլարը պու նէվ
իշլէրէ կիլիլլէլլիպ անլէր տէ չարըլաղ-
տա տիւքքեանլար ալարաղ պաղալլըլ
աթթաղըլ վէ թիճարէթ իլէ Կէր նէվ է-
հալլիլ ֆիւրուլթ էտէրէք արըլար կիպի
տալի իւլ Էվլաթ մէլլուլ տըրլար Է

Հարթ Էլ Նէհուտ թէսմիլլէ օլուհան Եհ-
հուտիլլէրին սաքին օլաղըլարը գըմմ Էվլէր
պիրի պիրինէ միւթթաաըլ վէ տար սօղաղ-
լար ինտիլ Կէմ քէնտի թապիլ մէլլէրի
օլան քիլլիլլէք վէ վիսլիլլէրի իղթիլաաըն-
տան Կէր խանէտէ 5, 6, 8, 10 ֆամիլա
մէսքիւն օլարաղ չէհրին տիլէր մահալլէ-
լէրինտէն նաղարէթ վէ հալա ճիւլլէլլիլ
քիւլլիլլէն ֆարղըլ պիր Կէլլէթ կէօթէր-
մէքտէ տիր Իշպու չէհրին Նէհուտիլլէրի

Իքի նէլ օլուպ, պիր նէվի Արապի լիսան
Թէքէլլիւմ էտիպ իպի Սրապ Թէսմիյէ օ-
լունան հէրլի Նէհուտիլէր, տիկէրի պիր նէլ
գապա Արմաննա Թէքէլլիւմ էտիպ Ալթի-
րիա, Բուսմանիա վէ Բուսիտտան մուգատ-
տէս տիյարտա էօլիւպ տէֆն օլունամա
մադսէտիլէ պուրապա հիճրէթ էյլէյիպ Սիկ-
նէճի Թէսմիյէ օլունան էվրօփա Նէհուտիլէրի
տիր, Պուս սօնրաքիլէրին էվրօփանըն այրը
այրը մէմլէքէթլէրինտէն օլուպ, ճիւմլէսի-
նին այնի լիսան սէօյլէմէսի վէք Թէսմիյէ-
պիւմիւ մուճիպ օլուպ, անլէրտէն հէր
գանդըսնա սօրտոււմ իսէ պիր մանա վէ-
րէմէտիլէր: Պատէհու քէնտիլէրտէն իրիս-
թիյան տինին գապուլ էտիպ չիմտի պու-
րատա միսիօնէր պուլունան պիր խախամա
սօրտոււմ իսէ չէօյլէճէ անլաթաւ: Նէհու-
տիլէր Բօմալլար հէտիլլէ մազուլ, վէ Ն-
րուսաղլէմ խարապ օլուգոտան սօնրա էքսէ-
րիսինին Բօմալլա էսիր կիթտիքլէրի մալիւմ
տիր: Պատէհու Բօմա տախի Շիմալի ճէր-
մանլար վառըթասըյլէ գապթ վէ Թէսիսիր
օլունամալլէ պիթ Թապի Նէհուտիլէր տէ պիր-
լիքտէ էսիր կէօթիւրիւլիւպ օրատա օլ գէ-
մանտէ միւսթամէլ էսքի Ալմաննայը քէն-
տի լիսանլարը Խալանիճէնին հէրինէ Թա-
սիլ վէ պու կիւնէտէք անը իսթիմալտէ
տէվամ էյլէմիլէր տիր: Փապթ Խալանի-
ճէյի տէ էյի պիլէնլէրի ազըգ տէյիլ տիր:
Կէրէք գիւքիւր կէրէք իւնա իչիւն էփէյի-
ճէ մուսթալամ պիրէր մէքթէպլէրի տախի
պուլունուպ, Ֆրանսըգճա, Արապճա վէ Խա-
լանիճէյի Թալիւմ էթմէքտէ տիրլէր: Մու-
գատտէմա պիր Թապիսանէյէ տէ մալիք ի-
միլլէր իսէ տէ, 1830 ղէլլէյէսինտէ խա-
րապ օլունալ տըր: Մէքքիւր ղէլլէյէ պէ-
յիւք խարապիլլէթ վէ խասարաթը, վէ պի
հիսապ նուֆուսըն գալաթընը մուճիպ օլուպ,
չէնրին Թէգատտիւմինէ պէօյիւք մանի օլ-
մուլ տըր: Սաֆաթ վէ հէմ ճիւլար գարիյէ-
լէրտէ մուգլիւմ Նէհուտիլէրէ Խնճիլին վազը
իչիւն ինլիլլէ վէ Սօզ նամ խալիսան չիւ-
քէթլէր խալլը սէնէլէրտէն պէրու իգտամ
ու իթթիհատ էյլէմէքտէ օլուպ, անլէրտէն
հէր պիրի այրըճա օլարագ մէքթէպլէր քիւ-
չատ վէ Փուգարալը մէճանէն Թէտալի էյ-
լէյէն հէքիլէր Թալին էյլէմիլ, վէ հէր նէլ
Թարիլ իյէ Խնճիլի անլէրէ Թէպլէր էյլէմէյէ
գալլէթ էթմէքտէ պուլունամըլլար իսէ տէ,
անլէր Թամմ էֆէնտիմիլլին վէ Աս-իւս-լա-
ըն ղէմանընտա օլան գալիւմ տըր: Պու
1900 սէնէլէրին ինգլիապաթ ու Թէպլէ-
տիւլաթը անլէրին գալլ վէ Թապիաթընա
ասլա Թէսիր էթմէմիլ վէ ճիւլի օլունան ան-
լէրի Թէմամէն աչիւնա օլարըլարը Բիթալլը
Մուգատտէսին Թէֆթիլ ու Թէթէպլիւնի
Թէշիլլի էյլէմէմիլ տիր: «Բէնտիլինքիլէրէ
կէլի, ամմա քէնտիլինքիլէր անը գապուլ
էթմէտիլլէր» սէօգիւ իւզրէ անլէր իչպու
միսիօնէրլէրին վաղարընտան վէ մէքթէպ-
լէրինտէն ելլանտան վէ հանընտան սաղը-
նըր կիպի սաղընըպ անճապ հէքիլէրինէ
մէճանէն Թէտալի օլունամա իւզրէ սիւրիւ
սիւրիւ գօշուշըրլար: Խիւլասա Իշայանըն
սէօգիւ չիմտիքի հալլէրինտէ տէ վէք մու-
վաթը կէլլէքտէ տիր: «Պու գալիւմ կէօգ-
լէրի վար ամմա կէօրմէք, գուլտղարը վար
ամմա իչիթմէք, անլամամաք իւզրէ գալլ-
լէրի գալիլ տիր» ՄԱՐԻԱՍ ՏԵՐ ՂԱՅԱՐԱՆ
1893 Հոկտ. 18/30

ՍԻՍԵ ՄԵՍԵՐԵԹՊԱՆԵ ՊԻՐ ՔԵՅԵԻՅԵ

Սիւ հաղընտա մալիւմաթը քիւլլիսի օ-
լան տօթլարըմը էյի պիրլէրէր քի, պու-
ն

տան օն սէնէ էվլէլէտէք չէնրիմիլլէ կէնճ-
լէրի Թարիլի հաղըտան ուտուլ, վէ մէ-
քաքը հէլաքա տուլուլ էթտիրէն գանվէ,
գաղինօ, վէ մէյլանէ կիպի Թէսիսաթը
միւսթիտէ պուլունամալ իսի: վէ հաթթա
պիր Սիսի իչիւն ախէր պիր չէնրիտէ պիլէ
գաղինօյա կիրիպ իչքի իչմէք էն ապէս պիր
չէյ ատտ օլունուլ իսի: Լաքին հէր նէ հալ
իսէ պուլունան օն սէնէ մուգատտէմ սա-
հալի նուֆուլ պիր գաթ հէտիլլէ պիր գա-
ղինօ ինչա էտիլլա քիրայա վէրիլաի: վէ
չօգ կէլլէքտէն պու գաղինօլարըն ատէտի
ալթըյա պալիլ օլուն: վէ Թէտիլլէն պու
գաղինօլարըն նէթիլլէն օլարապ պիր չօգ
կէնճլէր մէսէրլէթ ի գալլիլլէ վէ հալաթը
սէրմէտիլլէտէն մահրուլ օլարապ պիր չօգ
վալիլլէյլէր քէնտի սէրիսօլ էվլալարը ի-
չիւն կէօլ հալը աղըթմալա պաշլալարը:
Լաքին սէրիսօլլէք իսէ արթըք կիթտիքճէ
կէնճլէրիմիլ արատընտա մօտա հիւքմինէ
կէնճլէք միւսիլլէ Թէսիրինի իչլէթմէյէ, վէ
հալալ հալալ ախապ ոլոգըլըլը, Փուգ ու
ֆիւճուր վէ չէթանլարըն պիլէ հալալա-
յըպ հալլէթմէ գալաճալը տէրէճէտէ նէվա-
նէլ քիւքի վէ քէլիմաթը մէքմուլէ Թէքէլ-
լիւմ օլունուլ իչիլիլլէյէ պաշլալար: Պիր
սէօգ իլէ, չօգ կէնճլէրի իսիլաթլարընըն
մադսէտիլլէն պի խապէր, բուհանիլլէթտէն
քիւլլիլլէն մահրուլ վէ գուտիլլէթտէն սօ-
յուլըլ պիր հալտէ կէօրմէք էն ղիլալտէ
չայանը Թէճէսիլլէ պիր քէյֆիլլէթ իսի:

Լաքին քէնտի իչիլի գալլիլլէրտէ փէք սա-
քին վէ միւսթիլլէ պիր սուրէթտէ իլէրի
կէօթիւրէն Բուհ իւլ Գուտա Ալլան հալի
օլուն չիմտիլլէ Լաքին կէնճ պի-
րատէրլէր արատընտա ալթը մահտան պէ-
րու Բիթալլը Մուգատտէսի մէք ու միւ-
թալալ էթմէքլլէ պիր արգու նիւմայան
օլուն, Կիւզիւ միւթէճալիլ կէնճլէր քէն-
տիլլէրի մէսէրլէթ ի գալլիլլէտէն, վէ հա-
լաթը էյլէթտիլլէտէն մահրուլ գըլան մէք-
րու գատէհի Թուլթըլարը էլլէրի իլէ,
քէնտիլլէրինէ իսիլաթլարընըն պաշ մադսէ-
տին, իսիլաթը Թարիլլէրի, վէ սէլամէթ ի
էյլէթիլլէրին մէնչալը օլան Ֆիսուս Բիթալլ-
սըն վէ միւսթիլլէրին նաիլ օլանալը միւ-
քեաթաթը էյլէթտիլլէր իզան ու պէյան էյ-
լէյէն Բիթալլը Մուգատտէսի Թուլթալ-
տա տըրլար: Փապթ սէլիլլիլ վէ մէսէր-
լէթիլլէրի ճիւլլէ տօթլարա պէյան էտէ-
րիլ քի, անլէր պուլըն իլէ իքթիլլա էթ-
մէյիլ տանա իլէրի վարմալալ, վէ հէք-
տիլլէրինէ, «Նէ հալալըմ քի, էյլէտի հա-
լաթա նաիլ օլալըմ» հօլլու սիւլալլէր սօր-
մադտա տըրլար: Տօնա ղիլալտէ մուճիլլէ
մէմուլլէթ վէ պատի ի մէսէրլէթ օլան
հիլլէթ չուրտալ տըր քի, անլէր հօրուլալ
վէ ֆէրալաթ պիլլէլ օլան պիր ղայրէթ վէ
հասրէթ իլէ Բիթալլը Մուգատտէսի միւ-
թալալ էթմէքտէ տիրլէր: Հէր պիրիսի
պիրէր միւսթիլլէրի սալըք կիպի հէքտի-
լէրինէ վէ տօթլարընա հէր պիր ֆէրալին
հասրէթքէ պուլունամալ կէրէք օլան Բէ-
լամ Ուլլանըն խալիս սիւլալլէրի Թալիլլէ
վէ Թապիլլէ էյլէմէքտէ տիր: Վէլլասը Պօ-
ղոս մուգատտէմա տալլէթ էտիլ, տաու
ատտ էթտիլլէ Ֆիսուսը վաղ էյլէտի: Լաքին
պուլըն իսէ էվլէլլա փէք չօգ սէվալլիլ վէ
անտէն Փարիլ օլմաք միւսթիլլէրի տիր տէ-
տիլլէրի իչքիտէն նէթիլլէթ էտիլ, անըն
մաղարաթընտան վէ Բէլամը Շէրիլլին
իսօլ Թէսիրինտէն պիրէր Թէճիլլէլալար
վալիլ կիպի պանա էտիլ, տօթլարընը հա-
լէր էթտիլլէքտէ տիրլէր: Շէօյլէ քի պու-
ն

Լար պիր մայէ հալինտէ պիւլլիւն չէնրի-
միլլէ Թէսիրլէնտիրմէքտէ, վէ մէլէքիւթ իւ-
սէմալաթ մայայա պէնդէր տէյիւ օլան Բէ-
լամը Բալլալանիլ ղըմէնէն ամմէյէ իւզար,
վէ հէր քէսէ իսալար էյլէմէքտէ տիրլէր:
Անլէրին չարչուտա վէ տիւքընտա, էվ-
տէ, վէ հէր ղէման ու մէքընտա Բիթալլը
Մուգատտէսի օգուլալա տօղրու օլան չէլլ-
ու ղայրէթլէրինի կէօրէն, վէ այնի քիմէ-
լէրին մուգատտէմա Սիստէ էն չօգ իչքի ի-
չէնլէր օլարըլըն պիլլէն պիր միւսթիլլէ պու-
լունուլըն նէ տէրէճէ մուճիլլէ մէսէրլէթ
պիր քէյֆիլլէթ օլարըլըն Թարիլլէ էթմէք փէք
կիւճ տիր: Սալըգա պիր պէքրի էլլիտէ
իչքիլլէն մէքրու գատէհի հէրինտէ չիմտի
հալաթ սուլու գատէհի, վէ մէնի միւլ-
թէնա սօֆրալը օլան Բէլլամ Ուլլանը կէօր-
մէքլլիլլէ գալլէ պալիլ էթտիլլէ մէսէրլէթ
գալլէ իլէ Թարիլլէ օլունա պիլլէն պիր քէյ-
ֆիլլէթ տէյիլ տիր: Պէօյլէսի պիր անվալը
մէսէրլէթ իչթիլլալտան էն ղիլալտէ միւթէ-
գարրիլ վէ միւթէլէքքի պուլունանլար վար
իսէ, օ տա քիարլարընըն իւմիւտի քէսիլ-
տիլլէրի կէօրէրէք, Պօղոս իլէ Շիլլալ սիւ-
րիւլլէյէն էֆսուսուլ ղըլըն աղալարը մա-
ղամընտա օլան մէյլանէճիլլէր վէ գաղինօ-
ճըլար տըրլար, չիւքի պաշ միւլլէթիլլէրի
տէյիլ իչքի իչմէք, իլլա մէյլանէնին վէ
ճէնէնէմ գալիլլէ օլան գաղինօնըն պիլլէ
էնիլլէտէն կէլլէմէքտէ տիրլէր:

Քիւլլէրի պէօյլէսի մէսէրլէթպալլէ քէյ-
ֆիլլէթ ի բուհանիլլէ մէմալիլլէ Շահանէ ի
Օսմանիլլէրին հէր ճիւլլէթիլլէ նիւմայան օ-
լուն, մէքքիւր միւթէլէքքիլլէր հէր տէմ
Թէլլէքքիլլէ պուլունուլ միւթէլարրիլ օլա-
լալլէր:

ՔԻՒՐՏԻՍՍԱՆՏԱՔԻ ՊԵՏԱՐԵԹ ԻՏԻ ԻՁԻՆ
ՎԵՐԻԼԵՆ ԻՍԵԼԵՐ

1893 սէնէսինին Յունիս ալը իպթիտա-
սընտան Նոյնմեք ալը նիհայէթինէ գատար:

Պանտըրմատա Խնճիլի ճէմալթընտան	291
Ջերմուլ	145
Թուրքիստա Կոստիլլէնտան	106
Յունիսէն Պէլլէթիլլէրանտան	20
Պատ. Յալիլ Մուսթիլլէրանտան	53
Խարիլլալ պիր տօթլալ	50
Սիլլալ Խնճիլի ճէմալթընտան	265
Մանըլլէք	53
Ջընդուլալ Մարտիրոս Փալիլլէրանտան	29
Նիւ Եօրգաթ Թ. Փ. Ալէքսանտրան	23
Ալլիլալ միսիօնէր չիւքէթիլլէրան	1,590
Արալիլլէր Խնճիլի ճէմալթընտան	148
Կարապետ Մարտիրոսիլլէրանտան	11
Մատամ Յալիլ Մարտիրոսիլլէրանտան	46
Ն. Էնֆիլլէրանտան	12
Պիլլիլլէր Խնճիլի ճէմալթընտան	15
Ճուհար էնֆիլլէրանտան	20
Յալիլ Նաղարիլլէրանտան	10
Նիւ Եօրգաթ Մարտիրոս Մէլլիլլէրանտան	100
Փիլիպպոս Գալլալալիլլէրանտան	50
Մատամ Կ. Յ. Բէրիլլէրանտան	20
Իլլիլլալ Կարապետ Պէլլէթիլլէրան- տան	106
Ղարալիլ խարիլլալ ճէմալթընտան	206
Շարգիլ	62
	3,431

Աւեֆէրին բաղլլէթլու գարիլլէրի կէ-
նիլլէրինտէն ղօփան խանէլլէրին պիր ան
էվլէլ կէօնտէրմէյէ հիմմէթ էթմէլլէր փէք
մէմուլլէ օլունըլ: Փարգիլլէտէ պաղը էպիլ-
լէնին ինչալը իչիւն պիր Թաղըմ մէսարի-
ֆաթը լաղըմէտէ պուլունըլլարընտան, խա-
լիլլէտարըն հէտիլլէտէ պէլ վալիլ վէ տէօրթ
իսօճանըն մալալարընը, վէ Փարգիլլէր մէքթէ-
պիլլէտէ պուլունան պիր գալլ ֆաղիլլէր չօճու-
լարըն մէսարիլլէրանը Թէպիլլէ իչիւն փա-
լա գալլամըլ տըր: Խաղիլլէտար

ՇՈՒՅՈՒՆԱԹ Ը ՍԻՅԱՍԻՅԷ

Բուսի Գեղ. 11, վե Եփրեսի Գեղ. 23, 1893

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Մ. Ծանաթաբեկը հեյեթի վիճակաւ թէշ-
քիւն մուլաֆֆադ օլմուշը հալտէ, Մ.
Գրիսֆի մուլաֆֆադ օլմուշ, վե կէշէն ճիւ-
մա կիւնիւ հեյեթի վիճակաւ աղաւթըն
իւմիլերին իւրան էթմիշ տիր։ Իշթէ պու-
վէճիւն Իթալիա սիյասէթ շինասարը իշինտէ
էն թէճրիպէքեար վե մէշուր օլան զաթ
եինէ բիյասէթ Ի հիւքիւմէթէ կէշմիշ տիր։
Միւշարիւշ Մ. Տէփրէթիսին վեֆաթը իւ-
ղէրինէ պիրինճի անֆա օլարագ պաշ վե-
քեալէթ մէսնէտինէ 1887տէ կէշիւ, 1894
Յունկարընտա իսթիֆա էյէտի։ Օ զէման-
տան պէրու միւրուր էտէն իւշ սէնէ զար-
ֆընտա պաշ վեքեալէթ մէսնէտինի Մար-
դի աը Բուսիսի իւշ Մ. Ճիւլէթի իշղալէթ-
միշ տիր։ Մ. Գրիսֆի էլէշվմ 75 հաշընտա
օլուպ, էրպապը ֆէթանէթ վե իգթիտար-
տան օլարը միւսէլէմի ալէմ տիր։ Միւ-
շարիւշ սըհէթ ու աֆիյէթ իւղըն օլուպ,
էկէր քէնտինին թալիլի հիտաթ ու շիտ-
աթիլին զապթ էտէ պիլիւ իսէ, քէնտի
վաթանընա իշպու վադթը ի իշթիյաճընտա
տահա պիր չօգ խըտէմաթը նաֆիտա
պուլունաճադ տըր։ Էրպապը իգթիտար-
տան օլան զէվաթը հեյեթի վիճակաւ տա-
լիլ օլմաղա գանաբը պիլմէսինտէն տօլայը
տալիլ պալիթիյար տըր։ Մալիյէ նաղըրը-
ղընա թաեին օլունմը օլան Մ. Սօնիսօ,
վաթանտալարընըն զանն ու իթիգաթըն-
ճա, ումուրը մալիյէտէ զալէթ մահիր պիր
քիմիտ տիր։ Նաֆիա նաղըրըղընը տէրէօ-
տէ էթմիշ օլան Մ. Սարագլօ մուլթէտիր
պիր զաթ օլուպ, Մ. Գրիսֆիին իւք պաշ
վեքեալէթիւնտէ տալիլ եինէ նաֆիա նա-
ղըրըղընտա պուլունմըն տըր։ Խարիճիյէ
նաղարէթինէ Իթալիանըն Տէրիսաատէթ
սէֆիւրի էսպաղը օլուպ Զաթը հաղրէթի
Շէհրիյարինին թէվէճիւնաթընա վե բի-
ճալը տէվէթի Սիլիէնին բիյաթիինէ մաղ-
հար օլան Պարօն Պլան թալիլ օլունմըն
տըր։ Միւշարիւշ իթթիֆադը Միւսէլէս
թարաֆտարը տըր։ Ենի հեյեթի վիճակ-
աւ էն զիյատէ իշղալ էտէճէք իւ ումուրը
մալիյէնին իսաղըն օլաճադ տըր։ Սիւսաթըն
իտալիանըն, Իթալիանըն մէսարիֆի հէր
սէնէ վարիտաթընտան 230 միւսն ֆրանդ
զիյատէյէ պալիլ օլմաղա իտիյինտէն,
պիւտմէտէ գալան ալըգ գալիտաթընադ ի-
սէ, հէմ մէսարիֆաթ թէնիլ օլունմալը հէմ
տէ վէրիլէթ թէգիտ էտիլմէլ տիր։ Հալ
պու քի պուլունը իքիտի տալիլ էնալինին խօ-
շունա կիթմէյէճէք տիր, զիրա հէր էյալէթ
տէմիր վե շօնէ հօլարը ինշաթը իշիւն տահա
զիյատէ մուխասսէսաթ թալէպ էթմէքտէ օ-
լուպ, վէրիլիւր գաթէն տէրէճէ ի նիհայէտէ
աղըրաշարըրմըն տըր։

—Վաթիւրարըն Նիւ Եօրդ լիմանընա
հաղաշալարը իւղէրինէ զիյատըն իւք տէ-
ֆա կէօրաթիւքըրի Յայր Սիլիս նամ ֆէնէր
զուլէսինին ճամլարը թէպալի օլունուպ,
անլէրին էէրինէ Շիգալօ սէրիլինտէ մէվ-
զի թէմաշայա զօնուլան Յիւսաղը փէր-
թէվուղ ճամլարը կէշիլիլէճէք տիր։ Ան-
լէրտէն հէր պիրի 9 այագ զուլըրընտա օ-
լուպ, 240 միւսն մուլ գուլվէթիւնտէ տիր-
լէր։ Իշպու զիյա աիւնհաւա էն գուլվէթ-
լի զիյա օլաճադ տըր։ Իքիւնի էն պէօլիւք
զիյա Հալիտա պուլունան վե 230 միւսն

մուլ գուլվէթիւնտէ օլան զիյա տըր։ Շիմ-
տիքի Յայր Սիլիս ֆէնէր զուլէսինին զի-
յաթ հալա էն ալըգ օլարըն զէմանաթա
18 միլ ուղաղտան կէօրիւլիւր, լաքին եէ-
նի զիյա 24 միլ ուղաղաթա կէօրիւլէ-
ճէք, վե պուլունաթա աքս էտէն զիյաթը
100 միլ ուղաղ մահալլէրտէն կէօրիւլէճէք
տիր։ Մէղքիւր զիյանըն աիւնալըն զէման-
աթա պիլէ 10 միլ ուղաղտան կէօրիւլէ-
ճէյի մէմուլ պուլունաթա տըր։

—Ուշթիլիսիսթըր Տուգաթը վե սաիր
պիր թաղըմ զէվաթ միւսքիւրաթ ալը ու
իթաթընտա կօթէնպէրիտէ ճարի օլան
զօնթըր ուսուլընըն ինկիլթէրայա տալի
իտալիանըն իլթիլաթ էթմէք իւղըն Լօնտ-
րաւա պիր մէճիլա աղաթընա դարար վէր-
միլլէր տիր։ Իշպու ուսուլ մուճէպիւնէ,
միւսքիւրաթ հիւքիւմէթ թարաֆընտան թա-
եին օլունան մէմուլար մարիֆէթիլլէ սա-
թըրաճադ, վե պու կիւղտէն հասը օլան
քեարըն հէփիսի հիւքիւմէթէ աիւ օլաճադ
տըր։ — Ինկիլթէրաւա կէշէն հաֆթա
Լօնտրա թիւճճարանը միւթէպէրաճընտան
միւրէքքէպ պիր մէճիլա աղա օլունուպ,
անտէ ինկիլթէրա տօնանմաթընը թէղ-
եիտի պապընտա հիւքիւմէթի լաղըմ կէշէն
թէպալիլէրի իթթիլադ էթմէյէ թէշվիլ
լիւղունմընտան պահս օլունմըն տըր։ Կէշէն
սալը կիւնիւ մէպուսան մէճիլինտէ իշպու
մէսէլէ թահթը թէղէքքիւրէ ալընմըն տըր։
Սիւսաթը պու պապտէ պէր վէճի ի թիլ ի-
տալէ ի իսան էթմիշ տիր։ Պիլիլ իշիւն
էն լաղըմ օլան շէյ տօնանմաթըն սաիր տէվ-
լէթիւրին տօնանմաթընտան թէարիւղ կէօր-
աիւլիւ հալտէ, հալընը անլէրի եէնէ-
ճէք տէրէճէ գուլվէթիլ տէլիլ, հաթթա օլ
տէրէճէ գուլվէթիլ աւտ օլունմալը տըր
քի, աիւնհալըն հիւ պիր թարաֆընտա իւ-
ղէրիլիլէ պահէն հիւքիւմէթէ տէճէք պիր
տէվէթ պուլունմաթըն, վե պու վէճիլ տէ-
նիլլէրտէ սուլ ու սապիլ հիւքիւմ սիւր-
սիւն։ Պահէն թէֆէվիլիլիլիլ մուհա-
ֆաղաթ դարար վէրմէլիլ աիւլէլի էճէն-
պիլլէյէ պիր կէօնէ թէհաթ տէլիլ տիր։
Սէքսէն սէնէտէն հալսօտ տահա զիյատէ պիր
միւտաթէթտէն պէրու պահէն թէֆէվիլիւ-
ղիլիլ սալէսինտէ տէնիլլէրին սուլ ու սա-
պիլլինի մուհաֆաղա էյլէմիլիլ տիր, վե
պիր գաթըն փէք ալա տէտիլի կիպի, փ-
կէր պիլիլիլ իւք Յիւսաթ ալաթընտա գու-
հուր էտէճէք մուհաթէպէ պիլ Յիւսաթա
հիւքիւմէթէ տէնիլլէյէ գաաթը թէլիլ օլունա
պիլիլ իսէ, պիլիլ ալաթընտա իլէլ էպէտ
սուլ ու սալահ հիւքիւմ սիւրէճէք տիր։

—Սապըգ Սըրպիսթան պաշ վէքիլի Տր.
Տօքիլ թապիլի ի միւղաճ էթմէք իւղըն կիթ-
միշ օլարըն Ալաթիլաւա կէշէն հաֆթա
վէֆաթ էթմիշ տիր։ Միւշարիւշին մէյիլ-
թի Պէլիլաւա նաղ օլունմըն, վե Գրալըն
էմրի մուճէպիւնէ մուլթանթան ճէնաղէ ա-
լայը իլէ տէֆն օլունմըն տըր։ Տր. Տօքիլ
վիլէնտա թահիլի թէպալէթ էթմիշ,
վե Պէլիլաւա տար իւլ ֆիւնուլընտա իճրա ի
թէտըրիտաթա պուլունմըն տըր։ Քէղալիլ
կէնճ Գրալա մուլալիլ թաեին օլունմաղ-
տան էվիլլէ գալ խանէտանը թէպալէթիւն-
տէ պուլունմըն տըր։ Գրալա խօճալըն էթ-
տիլի էսնաթէ քէնտի իւղէրինէ հեյեթի
վիսայէթ աղաթընտան Մ. Բիսթիլին աւա-
վէթիլիլ տալէթ էտէրէք անըն թարաֆըն-
տան աղլ էտիլմիլ իսէ տէ, Գրալ հիւքիւ-
մէթիլ զիւմաթը իտալիսին քէնտի էլիլնէ
ալընճա Գրալ թարաֆընտան պաշ վէքիւ-
լէթ մէսնէտինէ թաեին օլունմըն տըր։

Գրալ հաղրէթիւրի միւշարիլլէյէ վէֆաթըն-
տան պիր գալ կիւն էվիլլէ պիր մէքթուպ
կէօնտէրիլ, իֆա էթմիշ օլարըն խըտէմաթը
միւքիւնտէսինտէն տօլայը ֆէվիլ էլ աւտ պէ-
լանը մէմուլլէթ էթմիշ տիր։ Վարիտ
օլան պիր թէլէկրաֆիտաթէն անալընտը-
ղընա նաղարէն, Մ. Բիսթիլ զայէթ աղըր
խաթթա տըր։ Միւշարիլլէյէ շիմալի զայէթ
իւթիլար պիր տաթմ տիր։

—Փրուսիանըն Միլից նամընտաթի դա-
րիլէսինտէ պիր գալըն նէվմի միւսթէղադ
սէպէպիլլէ աղ գալմըն քի ալիլ տիրի կէօ-
միւլէճէք իմիշ, կէօրիւնիւր քի մէպարըն
հաղըր էտիլմէմիշ օլմասընա պիւնալէն պիր
պիւնալընըն էթմիշ գանն օլունան զէվ-
ճէսինին վիւճուաթ պիր գալ կիւն տէֆն
էտիլմէմիշ հալտէ գալմըն տըր։ Մէղքիւրէ
գաթընըն ֆարդ օլունան վէֆաթընտէն տէօր-
աիւնիւ կիւնիւնտէն պէպէմէ գըղ մէղ-
պուրէնին թապուլընըն էթրաֆընա թա-
ղէ շիլլէքըն հէրէշտիլմէքտէ իքէն, էթիլ
գանն օլունան վիւճուաթըն գըմըլտանտըղը-
նը, վե աղըպէթ ալաղա գալգաղընը կէօ-
րէրէք հայրէթտէ գալմըն տըր։ Ալա ալի-
քեար տըր քի, մէպուրէ գաթըն միւրուր
էտէն տէօրթ կիւն գարֆընտա տէրին ուշ-
գուտա գալմըն, վե տիրի տիրի կէօմիւլ-
մէքտէն կիւն հալ իլէ գուլթուլմըն տըր։

—Մէրաքէն հիւքիւմաթը իսիւնիա նաի-
պէ ի հիւքիւմէթի Գրալիլա Գրիսթիլլէյէ
պիր նամէ իրալ էտէրէք Միլիլա վուգու-
աթիլարընտան վե ճէն։ Մարիլալընըն վէ-
ֆաթընտան տօլայը պէյանը թէհասիլիլ էթ-
միշ, վե թարալլէ իթաթընը վաթ էյլէմիշ
տիր։ Հիւքիւմաթըն պիրաթէրի ճէն։ Մա-
րէշալ Գալիլիս իլէ խուսուսի պիր միւլա-
գաթտա պուլունուպ, միւլաղաթը մէղ-
քիւրէ թարաֆէյին մէմուլլէթիլին մու-
ճիլ օլմուշ տըր։ Մաթըրիտէ էֆքեարը
ումուլլէյէ սուլ ու սալահ թարաֆընտա
տըր։

—Տիւպուա վե Տաիլ նամ իքի Յիւսա-
թը պահէրիլլէպալիլլէրինին մուհաթէմէլէրի
կէշէն հաֆթա Լալիլիլա իճրա օլունմըն
տըր։ Միւմալիլլէյիլա կէշէն Օգոստոս ա-
լընտա ֆիլլէ ճապուլըն թէօմէթիլլէ
թահթը թէվիլլէ ալընմընտա տըր։ Անլէր
պիր գալ Սիւսն իմանալընըն զիյաթէթ էթ-
միշ օլմալարը հասէպիլլէ օլալարտա պու-
լունան Սիւսն իսթիլիլաթընըն թէրիսթ
էթմէք, հալսօտ ֆօթօլիլաթընըն չըղարմադ
թէօմէթիլլէ իթթիլաթ օլունմընտա, վե
անլէրին իշպու մուլաթէլլէրի տէլալիլ
միւսքիլլէ իլէ իսպաթ օլունմըն օլմաղլէ, պի-
լի 6 տիլլէրի տալիլ 4 սէնէ գալէպէնտիլլէ
մահքիւմ էտիլմիշ տիր։

—Փէթիլիլապուլիլա սալլէ պիւս պիւ-
թիւն մահվ ու գալիլ օլմուշ օլան գօլըրա
իլլէթի, կէշէն հաֆթանըն սըճադ հալաթըն-
տա եինէ հիւքիւմ սիւրմէյէ պալլալարագ,
պիր կիւնտէ 38 վուգուաթ, 15 վէֆիլաթ
օլմուշ տըր։ Լաքին շիմալիլ հալտէ էվրօ-
վաւա ինֆլուէնցաւաւ տահա չօգ քիմէ-
լէր վէֆաթ էթմէքտէ տիր։ Պէրլինտէ Նո-
յիմբեր այը զարֆընտա ինֆլուէնցաւաւ
104 քիլիլ վէֆաթ էթմիշ տիր։ Օտէսաւա
կէշէն պիր թէլէկրաֆիտաթէն նաղարէն, ին-
ֆլուէնցանըն շիտաթիլ ճէնուպիլ վե ճէնու-
պի զարպիլ էյալէթիլլէրինտէ ալթմաղտա, վե
պիր չօգ քիմէլլէր իլլէթ ի մէղքիւրէտէն
վէֆաթ էթմէքտէ պուլունմընտա տըր։ Վի-
էնտաւա իսպաթալիլլէր ինֆլուէնցաւա
թուլթուլալար իլէ տօլմուշ, վե իլլինտէ
պիր հալսօտ տահա զիյատէ իսպաթալար պու-

